

analiz wieloaspektowej zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw w ujęciu interdyscyplinarnym, w której – co bardzo istotne – przyjęto inkrementalną metodę prezentowania treści.

Pracę cechuje konsekwencja badawcza, a także spójność i przejrzystość, co ma duże znaczenie dla rozprzestrzeniania jej treści zarówno w środowisku akademickim, jak również wśród pracowników firm działających w obszarze biznesu międzynarodowego. Recenzowana monografia ma unikalny charakter, jeśli chodzi o szczegółowość przedstawionych informacji, co służy sformułowaniu zaleceń, jak można je wykorzystać w polskich warunkach. Z tego powodu monografia ta stanowi doskonały materiał analityczny oraz drogowskaz przy planowaniu metod i sposobów ekspansji zagranicznej polskich przedsiębiorstw.

Bogusława Drelich-Skulska*

DOI: 10.52335/dvqigjyfff38

Krzysztof Malaga, Karolina Sobczak, Mikroekonomia. Ujęcie statyczne i dynamiczne, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2020, 420 ss.

W drugiej połowie 2020 roku nakładem Wydawnictwa C.H. Beck ukazało się trzecie wydanie podręcznika *Mikroekonomia. Ujęcie statyczne i dynamiczne* autorstwa prof. dr. hab. Krzysztofa Malagi oraz dr. Karoliny Sobczak. Znając wcześniejsze istotne osiągnięcia naukowe i dydaktyczne wspomnianej pary autorów, spodziewałem się, że recenzowana książka okaże się dobrze przemyślaną, kompletną i przydatną pozycją na polskim rynku wydawniczym. Jak postaram się uzasadnić w niniejszej recenzji, wszystkie wspomniane powyżej oczekiwania zostały spełnione z wyraźnym naddatkiem.

Recenzowany podręcznik został opracowany na podstawie bogatego doświadczenia dydaktycznego wynikającego z faktu prowadzenia przez autorów od ponad dekady wykładów i ćwiczeń z mikroekonomii dla studentów kierunku Informatyka i Ekonometria na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu. Książka stanowi kontynuację i istotne rozszerzenie (polegające na uwzględnieniu w jej treści ujęcia dynamicznego omawianych modeli matematycznych) dwóch wcześniejszych podręczników mikroekonomii autorstwa prof. Krzysztofa Malagi wydanych przez Wydawnictwo C.H. Beck w latach 2010¹ i 2012². Mówiąc ogólnie, jej zakres tematyczny koncentruje się w głównej mierze na problematyce matematycznego modelowania stanu równowagi ogólnej w sensie Walrasa w nurcie syntezy Samuelsona i Hicksa. W książce pojawia się także pojęcie równowagi w sensie Nasha. Cechą wyróżniającą recenzowany podręcznik na polskim rynku wydawniczym jest fakt, że wszystkie rozpatrywane w nim modele ekonomiczne analizowane są zarówno w wersjach statycznych, jak i dynamicznych.

* Prof. dr. hab. Bogusława Drelich-Skulska – Katedra Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu; ORCID: 0000-0003-0133-1850; e-mail: Boguslawa.drelich-skulska@ue.wroc.pl

¹ K. Malaga, *Mikroekonomia. Oswajanie z matematyką*, Wydanie 2, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2012, 327 ss.

² K. Malaga, *Mikroekonomia. Oswajanie z matematyką*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2010, 327 ss. Podręcznik wyróżniony w 2011 r. nagrodą indywidualną II stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wzwyższego za wybitne osiągnięcia dydaktyczne.

We wstępie omówiono zarówno treść poszczególnych rozdziałów, jak również wymieniono najważniejsze na świecie współczesne podręczniki do nauki mikroekonomii, co w sposób oczywisty ułatwia czytelnikowi podjęcie pogłębionych studiów i dobór odpowiedniego poziomu i treści kursu z mikroekonomii spośród wskazanych przez autorów renomowanych podręczników krajowych i obcojęzycznych. Z kolei w zakończeniu książki autorzy zawarli cenne informacje dotyczące zarysu najistotniejszych cech współczesnej mikroekonomii oraz prawdopodobnych kierunków dalszego rozwoju tej dziedziny badań ekonomicznych. Ma to szczególne znaczenie dla tych czytelników, którzy planują aktywne włączenie się w naukowy rozwój najważniejszych nurtów w mikroekonomii.

W poszczególnych rozdziałach autorzy przedstawili fundamentalny dorobek teoretyczny mikroekonomii w kategoriach elementów teorii popytu, teorii produkcji, teorii równowagi cząstkowej i ogólnej. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt zawarcia w podręczniku bardzo przydatnego i świetnie opracowanego aneksu matematycznego oraz słownika najważniejszych pojęć, które obok oczywistej funkcji wspierającej proces przyswajania treści stanowią bardzo cenny materiał przygotowujący czytelnika do studiowania zagadnień z zakresu ekonomii matematycznej, które wymagają precyzyjnego operowania pojęciami ekonomicznymi opisywanymi formalnym językiem matematycznym.

Recenzowany podręcznik został napisany w konwencji tworzenia teorii aksjomatycznych. Z tej perspektywy fundamentalnym elementem wyводу autorów jest funkcja użyteczności lub produkcji CES oraz jej graniczne przypadki: liniowa, potęgowa, subaddytywna, logarytmiczna, Koopmansa-Leontiefa, różniące się własnościami krańcowych stóp substytucji towarów, albo kapitału i pracy³. We wszystkich pięciu rozdziałach podręcznika podano kluczowe pojęcia i zagadnienia teoretyczne, odwołując się zarówno do formalnego aparatu matematycznego, jak również kładąc bardzo silny nacisk na analizę konkretnych przykładów liczbowych i ilustracje graficzne (wykresy) omawianych prawidłowości, co jest szczególnie ważnym elementem edukacji ekonomicznej pozwalającym czytelnikowi na zbudowanie odpowiedniej intuicji i dogłębne zrozumienie wykładanych treści. W każdym rozdziale pojawiają się sformułowania licznych zadań rachunkowych do samodzielnego rozwiązania, pozwalających na pełniejsze zrozumienie wykładanego materiału teoretycznego. Pierwszy i drugi rozdział dotyczy elementów teorii popytu, zaś rozdziały trzeci i czwarty skoncentrowano wokół problematyki teorii produkcji i różnych form rynku. Ostatni rozdział podręcznika dotyczy asymptotycznie lokalnego stabilnego stanu równowagi w sensie Walrasa określanego z dokładnością do struktury. Co ważne, w każdym rozdziale autorzy jasno formułują jednoznaczne założenia dotyczące sfery popytowej i podażowej modelowanej gospodarki, co jest kluczowe dla poprawności późniejszych części wyводу i ich właściwego zrozumienia przez czytelnika.

Do najważniejszych zalet recenzowanego podręcznika należy bezsprzecznie zaliczyć dobre przemysłaną i dzięki temu relatywnie przyjazną w odbiorze prezentację fundamentalnych kategorii mikroekonomicznych oraz związanych z nimi zasad wnioskowania opartych na podstawowych pojęciach z zakresu algebry liniowej i analizy matematycznej. Po drugie, podręcznik autorstwa prof. dr. hab. Krzysztofa Malagi i dr. Karoliny Sobczak stanowi także ważny element dobrego przygotowania do dalszego studiowania przez czytelników profesjonalnych monografii i artykułów naukowych z zakresu teorii ekonomii,

---

³ Warto podkreślić, że logarytmiczne funkcje stosowane w podręczniku nie są granicznymi przypadkami funkcji CES. Powstają one ze złożenia dowolnej funkcji potęgowej z rosnącą funkcją logarytmiczną. W teorii popytu Marshalla potęgowej funkcji użyteczności oraz jej złożeniu z rosnącą funkcją logarytmiczną odpowiada ta sama funkcja popytu Marshalla.

które w warstwie metodologicznej korzystają zwykle z relatywnie zaawansowanych narzędzi matematycznych. Po trzecie, dzięki zapoznaniu czytelnika z zasadami analizy dedukcyjnej, abdukcyjnej i analizy indukcyjnej prowadzonej na podstawie przyjętego układu założeń, recenzowana książka pozwala czytelnikowi doskonalić umiejętność prowadzenia analizy i opisu złożonej rzeczywistości społeczno-polityczno-gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem kategorii ekonomicznych. Po czwarte, recenzowany podręcznik kieruje uwagę czytelnika na ograniczony i warunkowy charakter wniosków płynących z modelowania ekonomicznego, podkreślając rolę układu rozpatrywanych założeń i scenariuszy dla wyników modelowania zachowania pojedynczych konsumentów, producentów, a także zbiorowości konsumentów i producentów. Na końcu muszę zaznaczyć, że książka jest napisana i złożona bardzo starannie. W tym kontekście doceniam wielopłaszczyznowy wysiłek podjęty przez autorów w kierunku wykonania składu tekstu podręcznika w profesjonalnym środowisku TEX, co jest szczególnie ważne, biorąc pod uwagę wysoki stopień nasycenia tekstu wzorami i symbolami matematycznymi.

Obowiązkiem każdego recenzenta jest wyrażenie opinii na temat słabszych stron recenzowanego tekstu. W przypadku tego podręcznika ów obowiązkowy wymiar rzetelnej pracy recenzentki jest jednak zredukowany do minimum, gdyż podręcznik jest na tyle dopracowany, przemyślany i dobrze napisany, że w zasadzie nie jest możliwe wskazanie w nim istotnych mankamentów i uchybień. Z tego powodu zamiast uwag krytycznych sformułuję jedynie garść ogólnych sugestii dotyczących potencjalnych uzupełnień istniejącego tekstu, których głębsze przemyślenie pozostawiam autorom. W erze cyfryzacji i powszechności algorytmów uczenia maszynowego warto rozważyć możliwość dalszego rozbudowania recenzowanego podręcznika o kolejny element przyjmujący tym razem formę zadań i problemów komputerowych zaimplementowanych w typowych językach programowania wykorzystywanych w analizie ekonomicznej (np. R, MATLAB lub GAMS). Jak wspomniałem wcześniej, recenzowany podręcznik wyrasta z klasycznego wykładu akademickiego – w uzupełnieniu do części teoretycznej zawiera dużą liczbę rozbudowanych przykładów i zadań rachunkowych. Patrząc z tej perspektywy, dodanie do treści książki przykładów numerycznych ilustrujących omawiane mechanizmy mikroekonomiczne w przypadku pracy z dużymi zbiorami (rzeczywistych) danych, a także bardziej skomplikowanymi formami obiektów matematycznych z pewnością wzbudziłoby zainteresowanie tej grupy czytelników, którzy obok zaciekawienia teorią ekonomii wykazują zainteresowanie zastosowaniami metod ilościowych i informatyki. Przykładowo, wprowadzenie zadań komputerowych poświęconych estymacji funkcji użyteczności (środowisko R) czy zapoznanie z technikami rozwiązywania wielkoskalowych problemów optymalizacyjnych (środowisko GAMS) bez wątpienia spotkałoby się z dużym zainteresowaniem ze strony czytelników (np. studentów Informatyki i Ekonometrii i kierunków pokrewnych), co jednocześnie przyczyniłoby się do ugruntowania silnej pozycji recenzowanego podręcznika na polskim rynku wydawniczym. W połączeniu z wzorową prezentacją materiału teoretycznego i użytecznymi ilustracyjnymi przykładami rachunkowymi już obecnie w recenzowanym podręczniku, proponowane rozszerzenie treści książki o problemy i zadania komputerowe stanowiłoby nie tylko ciekawy wkład dydaktyczny, ale jednocześnie byłoby z pewnością czynnikiem inspirującym czytelników do podejmowania interesujących naukowych badań empirycznych⁴.

---

⁴ Autorzy recenzowanego podręcznika wyrażają we wstępie swojej książki podobny pogląd, sugerując, że dynamiczne zmiany zachodzące w systemie szkolnictwa wyższego w Polsce mogą wkrótce spowodować powstanie naturalnego zapotrzebowania na bardziej zaawansowane podręczniki z mikroekonomii, bazujące na recenzowanej pracy i rozszerzające jej zakres tematyczny o nowe zagadnienia.

Moja ocena końcowa recenzowanego opracowania jest jednoznacznie pozytywna. Pomimo wymagającej tematyki autorzy podręcznika zaznajamiają czytelnika z kolejnymi poruszonymi zagadnieniami w sposób bardzo przyjazny i jednocześnie skuteczny z punktu widzenia zasadniczego celu, jakim jest przekazywanie czytelnikom wiedzy z zakresu mikroekonomii. Nie mam zatem wątpliwości, że podręcznik autorstwa prof. dr. hab. Krzysztofa Malagi i dr. Karoliny Sobczak jest świetnym materiałem dydaktycznym o znaczeniu ogólnopolskim. Z pełnym przekonaniem rekomenduję tę pozycję literaturową zarówno studentom studiów ekonomicznych I i II stopnia (o standardowym przygotowaniu z zakresu algebry liniowej i analizy matematycznej), jak również studentom studiów doktoranckich z zakresu ekonomii i zarządzania. Lekturę książki warto także polecić studentom i absolwentom innych specjalności i kierunków, bo choć zawarty w niej opis mechanizmów mikroekonomicznych obserwowanych w codziennym życiu jest zbudowany w oparciu o formalny język matematyki, to jest on przystępny i zrozumiały, przez co podręcznik osiąga niezwykle pożyteczny cel – wzbudza u każdego czytelnika autentyczne zaniepokojenie i motywację do intensywnego studiowania problematyki szeroko pojętego modelowania ekonomicznego.

Łukasz Lach*

---

* Dr hab. Łukasz Lach – Pracownia Zastosowań Matematyki w Ekonomii, Wydział Zarządzania Akademii Górniczo-Hutniczej im. S. Staszica w Krakowie; ORCID: 0000-0001-8599-1162; e-mail: llach@zarz.agh.edu.pl/